

ANTICKÁ LITERATÚRA

Grécka dráma

Sofokles napísal tragédie Kráľ Odipus a **Antigona**.

V diele ANTIGONA spracúva mytologický námet vojny siedmich proti Tébam, dej nie je motivovaný zásahmi vyšších božských síl, odohráva sa výlučne v rovine medziľudských vzťahov. Je to heroizácia človeka, ktorý musí zápasit' s osudom. Proti sebe stojí autorita štátnej moci a žena ochotná obetovať svoj život v mene nepísaných božích zákonov. Zrážka medzi mocou a mravným princípom je generačným konfliktom.

Klasická divadelná hra má päť dejstiev.

Obsah

Nešťastný kráľ Odipus (zabil otca a oženil sa s vlastnou matkou) sa vzdal vlády v Tébach, vlády sa ujal brat jeho matky Kreón. Oidipovi synovia Polyneikos a Eteoklés, bratia Antigony a Ismény, zápolili o vládu nad Tébami. Polyneikos opustil vlasť a o nejaký čas sa vrátil s vojskom, aby sa zmocnil vlády. V boji padol on i jeho brat Eteoklés. Nový vládca, ich strýko Kreón, zakázal Polyneika pochovať, lebo bojoval proti vlasti. Antigona sa vzoprela Kreónovmu príkazu a brata pochovala. Na príkaz rozhnevaného Kreóna dajú Antigonu zaživa zamurovať v skalnej hrobke za mestom. Jej snúbenec Haimon, Kreontov syn, presvedča svojho otca Kreonta, aby odvolal nezmyselný príkaz. Ponáhľajú sa za Antigonou, ale nájdu ju mŕtvu. Obesila sa na závoji. Haimon prekláje otca a prebodne sa mečom. Keď sa to dozvie jeho matka Eurydika, aj ona spácha samovraždu. Až vtedy si Kreón uvedomí svoju vinu a celý život trpí výčtkami svedomia, pretože spôsobil smrť svojich blízkych.

PRÁCA S UKÁŽKOU

SOFOKLES: ANTIGONA

Antigona

*Ó, ty hrobka, svadobná sieň moja, moje
večné väzenie! Tam teda idem k svojim
mŕtvym! Veľa už ich je u Persefony
v podsvetí a dnes tam zostúpim ja posledná
a najbiednejšia z nich, skôr než som*

vyčerpala

*mieru svojich dní! Mám iba jednu
nádej – že tam budem milá otcovi aj matke,
milá tebe, drahý brat! Ved' som vás
mŕtvych vlastnoručne umyla aj obliekla,
aj obeť som vám vykonala na hrobe!
Hľa, Polyneikos! Za to, že som pochovala
tvoje telo – táto odmena! Môj drahý
braček, Kreontovi sa to zdá byť
zločinom a bezočivosťou! A tak ma
dáva odvliecť násilím! Ja panna, ktorá
ešte nevie, čo je svadobný spev, čo je
manželstvo, čo deti, musím odísť, opustená
priateľmi – a za živa! – do ríše mŕtvych!
Aký boží zákon som to porušila?
Oplatí sa ešte pozdvihnúť, mne
Nešťastnej, tvár k bohom? Kde mám hľadať*

pomoc?

*Zbožný čin mi vyčítajú ako bezbožnosť!
Ak sa aj bohom vidí správnym moje
potrestanie, možno v Háde prídem na to,*

v čom

*som chybila! Ak ale urobili
chybu pozemšťania, nežičím im väčšie zlo,
než akého sa dopúšťajú voči mne!*

Úlohy

1. Zaraďte dielo, z ktorého je ukážka, do literárneho obdobia..
2. Určte literárny druh a literárny žáner diela.
3. Popíšte kompozíciu klasickej drámy.
4. Vysvetlite pojmy monológ, dialóg, inscenácia, režisér, herec.
5. Identifikujte typ literárnej postavy v ukážke. Popíšte vlastnosti Antigony priamou (min.3) a nepriamou charakteristikou.
6. O akej „odmene“ hovorí Antigona?
7. Vysvetlite konanie literárnej postavy.
8. Kto bol Polyneikos, Kreon, Persefona?
9. Načrtnite expozíciu diela.
10. Z hľadiska kompozície popíšte v tomto diele katastrofu.